

Sf. Ioan Gură de Aur, Sf. Ioan Damaschin,
Sf. Teofilact al Bulgariei, Sf. Grigorie al Nisei,
Sf. Atanasie cel Mare, Sf. Grigorie Teologul

SFINȚII PĂRINȚI
DESPRE
NAȘTEREA ȘI ÎNTRUPAREA
CUVÎNTULUI

Ediție îngrijită și note de
Florin Stuparu

editura
Σοφία

București

Cuprins

Prefață	5
---------------	---

Partea I

TÎLCUIRI LA EVANGHELIILE ÎNTRUPĂRII
DUMNEZEU-CUVÎNTULUI

Tîlcuirea Sfântului Ioan Gură de Aur la Evanghelia Nașterii Domnului după Matei.....	9
Cuvîntul al II-lea	9
Cuvîntul al III-lea	17
Cuvîntul al IV-lea	24
Cuvîntul al V-lea	38
Cuvîntul al VI-lea	45
Cuvîntul al VII-lea	54
Cuvîntul al VIII-lea	63
Cuvîntul al IX-lea	70
Tîlcuirea Sfântului Teofilact al Bulgariei la Evanghelia Nașterii Domnului după Luca	77

Partea a II-a

CUVINTE DE FOLOS LA PRAZNICUL ÎNTRUPĂRII
DUMNEZEU-CUVÎNTULUI

Cuvînt la înscrierea Preacuratei Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioarei Maria și la Iosif, al celui întru Sfinți Părintelui nostru Atanasie, Arhiepiscopul Alexandriei	93
Cuvînt la Nașterea Domnului al Cuviosului Părintelui nostru Ioan Damaschinul	106
Alt cuvînt la Nașterea Domnului Hristos	115
Cuvînt la Nașterea Mîntuitorului nostru Iisus Hristos al celui întru Sfinți Părintelui nostru Ioan Hrisostom, Arhiepiscopul Țarigradului	128

Cuvînt la arătarea lui Dumnezeu, adică la Nașterea Mîntuitorului
al celui întru Sfinți Părintelui nostru Grigorie de Nazianz 137

Partea a III-a

CUVINTE DOGMATICE DESPRE ÎNTRUPAREA
DUMNEZEU-CUVÎNTULUI

Sfîntul Atanasie cel Mare: despre Întruparea Cuvîntului lui Dumnezeu	155
Despre Întrupare, din Marele Cuvînt Catehetic al Sfîntului Grigorie de Nyssa	217
Cuvinte despre Întruparea Dumnezeu-Cuvîntului și despre cele două Firi ale lui Hristos din <i>Dogmatica</i> Sfîntului Ioan Damaschin	272

Partea a IV-a

CUVINTE DOGMATICE DESPRE NAȘTEREA
DUMNEZEU-CUVÎNTULUI DIN DUMNEZEU-TATĂL

Sfîntul Grigorie Teologul	339
Al treilea cuvînt teologic	339
Al patrulea cuvînt teologic	346
Din <i>Dogmatica</i> Sfîntului Ioan Damaschin	366

Tîlcuirea Sfîntului Ioan Gură de Aur la Evanghelia Nașterii Domnului după Matei

Cuvîntul al II-lea

I

„Cartea nașterii lui Iisus, fiul lui David, fiul lui Avraam” (*Matei 1:1*)

Vă mai amintiți oare de sfatul pe care vi l-am dat mai înainte, rugîndu-vă să ascultați în adîncă tăcere și cu tainică liniște tot ce vă voi spune? Căci azi am de gînd să pășesc în sfintele pridvoare ale *Evangheliei* lui Matei. De aceea v-am și amintit de sfatul dat. Cînd a trebuit să se apropie de muntele în flăcări, de foc, de ceață, de întuneric și de furtună¹, dar – mai bine spus – cînd nici nu li s-a îngăduit să se apropie de munte, ci să audă și să vadă muntele și pe toate celelalte de departe, Iudeii au primit poruncă să se înfrîneze de la femei cu trei zile înainte și să-și spele hainele; și toți erau cuprinși de spaimă și de cutremur, și Moisi împreună cu Iudeii. Apoi cu mult mai vîrtos noi – care avem să auzim cuvinte atît de înalte; noi, care nu stăm ca Iudeii departe de un munte ce fumegă, ci avem să intrăm chiar în cer – cu mult mai vîrtos noi trebuie să arătăm mai mare filosofie² nu spălîndu-ne hainele, ci curățîndu-ne îmbrăcămintea su-

---

¹ „Iar Muntele Sinai fumegea tot, căci Se pogorise Dumnezeu pe el în foc; și se ridica de pe el fum ca fumul dintr-un cuptor, și tot muntele se cutremura cu putere” (*Ieșirea 19:18*).

² Cînd zice: „filosofie” („dragoste de înțelepciune”), tîlcuitorul cel sfînt înțelege dragostea de adevărata înțelepciune, care e cuprinsă numai și numai în scrierile insuflăte de către Duhul Sfînt aleșilor lui Hristos, Acela ce e Însăși „Înțelepciunea lui Dumnezeu-Tatăl” (*1 Corinteni 1:24*). Căci trebuie să fim cu mare lu-

fletului și depărtându-ne de orice amestec lumesc. Nu veți vedea acum nici ceață, nici fum, nici furtună, ci chiar pe Împărat stînd pe tronul acelei negrăite slave; îi veți vedea pe îngeri și pe Arhangheli alături de El, veți vedea popoare de sfinți în nenumărate cete. [...]

Să ne deșteptăm deci, să nu dormim! Iată, văd că porțile ni se deschid. Să intrăm cu bună rînduială și cu cutremur. Pășim chiar în pridvor.

– Și care-i pridvorul?

– Iată-l: „Cartea nașterii lui Iisus, fiul lui David, fiul lui Avraam.”

– Ce spui? Ne-ai făgăduit să ne vorbești de Unul Născut Fiul lui Dumnezeu, și ne pomenești de David, un om care a trăit cu nenumărate neamuri [generații] înainte, spunîndu-ne că el este tată și strămoș al lui Iisus Hristos?

– Așteaptă! Nu căuta să afli totul dintr-odată, ci cu binișorul și încetul cu încetul! Ești încă pe treptele pridvorului, pentru ce te grăbești să intri în locuri în care nu poți încă intra? N-ai văzut bine nici toate cele din afară. Căci n-am să-ți vorbesc despre nașterea Lui din veșnicie, dar – mai bine spus – nici de nașterea Lui în timp; căci și aceasta e neînțeleasă și cu neputință de spus prin cuvînt. Așa a grăit, mai înainte de mine, și Proorocul Isaia. Proorocind patimile lui Hristos și marea Lui purtare de grijă pentru lume și minunîndu-se cine este, și ce a ajuns și pînă unde S-a pogorît, a strigat, tare și strălucit, zicînd așa: „Și neamul Lui cine-l va spune?” (*Isaia 53:8*).¹

---

are aminte cînd auzim sau citim vorba aceasta: „filosofie”, una dintre cele mai înșelătoare, folosită înția oară (se zice) de către Pitagora, marele vrăjitor Elin („fiul lui Apollon”, precum el singur voia să se creadă) și răspîndită apoi de către urmașii acestuia, pînă a căpătat o mare cinstire între cei necredincioși ori slabi în credință și cugetare. Pentru această „filosofie” lipsită de înțelepciune, insuflată de duhul amăgirii și al minciunii, Apostolul ne-a poruncit așa: „Vedeți ca nu cumva să vă fure mintea cineva cu filosofia și deșarta amăgire din predania omenească, după înțelesurile cele slabe ale lumii, iar nu după Hristos!” (*Coloseni capitolul 2:8*).

¹ Iar Sfințitul Teofilact zice așa: „Hristos este «fără genealogie», fiindcă – după Isaia – «neamul Lui cine îl va povesti?» (*Isaia 53:8*). Căci și Părintele cel de sus Care L-a născut este nefîlcuit, și însuși chipul nașterii Lui celei mai înainte de veac este nepriceput. Și nici Maica ce L-a născut aici, jos, nu cade sub socoteală de om după chipul în care L-a născut, fiindcă nimeni nu poate înțelege cum, fecioară fiind, L-a zămislit fără sămînță, cum L-a purtat fără de osteneală, cum L-a născut fără de dureri și stricăciuni! – și altele ca acestea” (în tilcuirea epistolei către Evrei).

Dar nu despre nașterea cea din veșnicie ne este acum cuvîntul, ci despre nașterea Lui de jos, de pe pămînt, care a avut nenumărați martori. Și voi vorbi de ea așa cum mi-a dat putere harul Duhului să vorbesc. Căci nici de nașterea Lui de pe pămînt nu se poate vorbi cu toată limpezimea, căci și ea este plină de spaimă și cutremur. Totuși, să nu socotești că ai să afli lucruri de mică însemnătate, cînd auzi că am să-ți vorbesc de nașterea cea de pe pămînt! Dimpotrivă, deșteaptă-ți mintea, înfricoșează-te îndată cînd auzi că Dumnezeu S-a pogorît pe pămînt! Atît de minunată și de neobișnuită a fost venirea Sa, că îngerii dănuiau și vesteau bucuria adusă omenirii, iar prorocii încă de demult se spăimîntau că Dumnezeu „S-a arătat pe pămînt și a locuit împreună cu oamenii” (*Varuh* 3:38).

Da, este un lucru cu totul neobișnuit că Dumnezeul cel negrăit, cel netălmăcit, cel neînțeles, cel asemenea Tatălui a primit să vină pe pămînt din pînțece fecioresc, a primit să Se nască din femeie și să-i aibă strămoși pe David și pe Avraam. Dar pentru ce vorbesc de David și de Avraam? Lucru plin cu totul de spaimă și uimire este că a avut strămoașe pe acele femei păcătoase despre care am vorbit mai înainte.¹ Cînd auzi acestea, ridică-ți capul sus! Nu te gîndi la ceva umilitor, ci, dimpotrivă, minunează-te că, fiind Fiu adevărat al Dumnezeului celui fără de început, a primit să audă spunîndu-I-se „fiu al lui David”, pentru ca pe tine să te facă fiu al lui Dumnezeu! A primit să Se facă rob Tatălui, pentru ca ție, robului, să ți-L facă tată pe Stăpînul.

Ai văzut chiar din cele dintîi cuvinte ale evangheliei cum sînt evangheliile! Dacă te îndoiești că ai să ajungi fiu al lui Dumnezeu, atunci încredințează-te de aceasta prin aceea că Fiul lui Dumnezeu S-a făcut fiu al omului. Pentru că este cu mult mai greu pentru mintea omenească să înțeleagă că Dumnezeu S-a făcut om, decît să înțeleagă că omul ajunge fiu al lui Dumnezeu. Așadar, cînd auzi că Fiul lui Dumnezeu este fiu al lui David și al lui Avraam, nu te îndoii că și tu, fiu al lui Adam, vei fi fiu al lui Dumnezeu. Căci Fiul lui

---

¹ Tamar și Rahav, care sînt pomenite în cartea neamului lui Iisus Hristos, la începutul evangheliei lui Matei.

Dumnezeu nu S-ar fi smerit în zadar și în deșert atît de mult, dacă n-ar fi vrut să ne înalțe pe noi. S-a născut după trup, ca tu să te naști după Duh; S-a născut din femeie, ca tu să încetezi a mai fi fiu al femeii. Pentru aceasta Fiul lui Dumnezeu a avut o îndoită naștere: una asemenea nouă și alta mai presus de noi. Pentru că S-a născut din femeie, Se aseamănă cu noi; dar, pentru că nu S-a născut nici din sînge, nici din voința trupului sau a bărbatului (*Ioan 1:13*), ci de la Duhul Sfînt, ne arată nașterea cea mai presus de noi, nașterea cea viitoare, pe care ne-o va dăruî nouă de la Duhul. Toate celelalte fapte ale Fiului lui Dumnezeu au fost la fel. De pildă, botezul Domnului avea și ceva vechi, dar și ceva nou: botezarea Lui de către prooroc a arătat vechiul, iar pogorîrea Duhului a vădit noul. După cum un om care stă la mijloc între doi oameni îi unește pe aceștia întinzîndu-și mîinile și spre unul, și spre altul, tot astfel și Fiul lui Dumnezeu a unit firea cea veche cu cea nouă, firea dumnezeiască cu cea omenească, pe cele ale Lui cu cele ale noastre.

Ai văzut cît de strălucită este cetatea în care ai să intri? Ai văzut cîtă strălucire au chiar primele cuvinte ale evangheliei? Ai văzut că ți L-au arătat pe Împărat ca într-o tabără, îmbrăcat în același trup ca și noi? Știi doar că în tabără împăratul nu poartă totdeauna însemnele vredniciei sale, ci dezbracă purpura, dă jos de pe cap coroana și îmbracă adeseori haină de ostaș; face aceasta ca să nu fie cunoscut, ca să nu-i tragă pe dușmani asupra sa. Împăratul nostru, dimpotrivă, îmbracă trupul nostru pentru cu totul alt scop: vrea să fie necunoscut pentru a nu-l face pe dușman să fugă de luptă și pentru a nu-i tulbura pe ostașii Săi. Căci Împăratul nostru a căutat să mîntuie, nu să înspăimînte. Din pricina aceasta, *Evanghelia* L-a numit chiar de la început cu acest nume, spunîndu-I „Iisus”. Numele „Iisus” nu este unul elin, ci ebraic; care, tîlcuit în limba elină, înseamnă „Sotir”, adică „Mîntuitor”; și Se numește „Mîntuitor” fiindcă a mîntuit poporul Său.

III

Ai văzut cum Evanghelistul Matei l-a într-aripat pe ascultător, deși a rostit cuvinte foarte cunoscute? Ai văzut cum prin ele ne-a făcut să ne gîndim la lucruri pe care nici nu le bănuiam? Numele de

„Iisus”, de „Mîntuitor”, era foarte cunoscut la Iudei. Și, pentru că faptele viitoare ale Domnului Iisus aveau să fie neobișnuite, de aceea numele acesta a fost purtat și de altul – de Iisus al lui Navi, preînchipuire a Domnului Iisus – ca de la început să se înlătore orice tulburare ce ar fi putut fi pricinuită de un nume nou. În *Scriptură* se spune că Iisus al lui Navi, urmînd lui Moisi, a dus poporul Iudeu în pămîntul făgăduinței. Aceasta e preînchipuire. Iată acum și faptul: Iisus al lui Navi a dus poporul Iudeu în pămîntul făgăduinței, Domnul Iisus a dus poporul Său în cer și la bunătățile cele cerești; Iisus al lui Navi după moartea lui Moisi, Domnul Iisus după încetarea *Legii*¹; acela povățuitor de norod, Acesta împărat.

Dar, ca nu cumva, cînd auzi numele lui Iisus, să te rătăcești din pricina lui, Evanghelistul Matei a adăugat: „Iisus Hristos, fiul lui David”. Căci celălalt Iisus nu era din seminția lui David, ci dintru alta.

– Dar pentru care pricină numește evanghelistul evanghelia sa „cartea nașterii lui Iisus Hristos”? Doar nu cuprinde numai nașterea, ci toată iconomia mîntuirii neamului omenesc!

– Pentru că nașterea lui Iisus este capul întregii iconomii a mîntuirii, fiind începutul și rădăcina tuturor bunătăților date nouă. După cum Moisi își numește cartea sa „cartea cerului și a pămîntului” (*Facerea* 9:4) – deși nu vorbește numai de cer și de pămînt, ci și de cele ce sînt întru ele – tot astfel și Matei a dat numele cărții sale de la capul faptelor istorisite în ea. Lucru plin de uimire, mai presus de nădejde și de așteptare, este că Dumnezeu S-a făcut om. Odată săvîrșit acest lucru, toate celelalte curg firesc.

– Dar pentru ce evanghelistul a spus întîi: „fiul lui David”, și apoi „fiul lui Avraam”?

– Evanghelistul a spus așa pentru că nu voia – precum socotesc unii – să facă genealogia lui Iisus chiar de la Adam. Ar fi făcut ca și Luca. Matei însă face altfel.

– Dar pentru ce l-a pus mai întîi pe David?

– Pentru că David era pe buzele tuturor și din pricina renumelui său, și din pricina vremii, căci nu murise de mult, ca Avraam. Amîndorura – și lui Avraam, și lui David – Dumnezeu le dăduse făgăduința că din ei Se va naște Mîntuitorul. Dar Matei l-a pus în

---

¹ Nașterea lui Iisus a făcut ca *Legea* cea veche să fie de prisos.

urmă pe Avraam pentru că era mai vechi, iar pe David la pus întâi pentru că era viu în mintea poporului și pe buzele tuturor. Chiar Iudeii spuneau: „Oare din sămînța lui David și din cetatea Vitleemu-lui (de unde era David) avea să vină Hristos?” (*Ioan* 7:42). Nimeni nu-l numea pe Hristos [pe Mesia cel așteptat] „fiu al lui Avraam”, ci toți îi spuneau „fiul lui David”. Deci David era – după cum am spus – în mintea tuturor și din pricină că trăise în urma lui Avraam, dar și din pricină că fusese împărat. De asta și Iudeii, și Dumnezeu pomenesc numele lui David cînd vorbesc de toți împărații de mai tîrziu pe care îi prețuiau. Iezechiil și alți prooroci spuneau Iudeilor că David va veni și va învia; negreșit, proorocii nu vorbeau de cel mort, ci de cei ce vor merge pe urmele faptelor bune ale lui David. Dumnezeu îi spunea lui Iezechia: „Voi apăra cetatea aceasta pentru Mine și pentru David, robul Meu” (*4 Împărați* 19:34). La fel, lui Solomon i-a spus că nu-i va împărți împărăția în timpul domniei lui, din pricina lui David (*3 Împărați* 11:34). Da, mare a fost slava lui David și la oameni, și la Dumnezeu! Pentru aceasta deci Evangelistul Matei începe genealogia cu David, pentru că era mai cunoscut, iar pe Avraam îl pomeneste după David. Și, pentru că și-a scris evanghelia [întîi de toate pentru Iudei], a socotit de prisos să urce mai sus genealogia. Căci acești doi bărbați erau mai cu seamă cinstiți de Iudei: unul ca prooroc și împărat, iar altul ca patriarh și prooroc. Aș putea fi întreat:

– Dar de unde știm că Iisus este din neamul lui David? Dacă Iisus nu s-a născut din bărbat, ci numai din femeie și dacă nu se face genealogia Fecioarei, de unde știm că este strănepot al lui David?

– Două sînt întrebările care se pun. Cea dintîi: pentru ce nu se face genealogia mamei? A doua: pentru ce Iosif, care n-a fost tatăl lui Iisus, este pomenit și de Matei, și de Luca? Prima pare de nevoie, a doua de prisos. Așadar, despre care trebuie să vorbesc mai întîi? Negreșit, despre aceea că Fecioara se coboară din David.

– Dar cum vom ști să se coboară din David?

– Ascultă-L pe Dumnezeu, Care-i spune lui Gavriil să se ducă „la o fecioară din casa și neamul lui David, logodită cu un bărbat ce se numește Iosif” (*Luca* 1:27). Ce răspuns mai limpede decît acesta vrei, cînd afli că Fecioara era din casa și neamul lui David?

IV

Din aceste cuvinte, se vede apoi că și Iosif era tot din casa și neamul lui David. *Legea* poruncește să nu se căsătorească cu altcineva, ci numai cu unul din aceeași seminție. Patriarhul Iacov a spus mai dinainte că Mîntuitorul Se va ridica din seminția lui Iuda, grăind așa: „Nu va lipsi domn din Iuda, nici povățuitor din coapsele lui pînă la venirea Celui căruia Îi este pregătit sceptrul; Acesta va fi așteptarea neamurilor” (*Facerea* 49:10).

Proorocia aceasta – mi se poate spune – arată numai atît: că Iisus este din seminția lui Iuda, dar nicidecum că era și din neamul lui David; căci în seminția lui Iuda nu era numai neamul lui David, ci și alte multe neamuri; se poate așadar ca Iisus să fie din seminția lui Iuda, dar nu și din neamul lui David. Dar, ca să nu spui așa, evanghelistul îți curmă această bănuială, zicînd că Iisus era „din casa și din neamul lui David”. Iar dacă vrei să afli acest lucru și din altă parte, nu-mi lipsesc dovezile. *Legea* oprea nu numai căsătoriile cu cineva din altă seminție, dar chiar și cu cineva din altă familie, adică din alt neam. Deci, dacă luăm cuvintele de la Luca: „din casa și din neamul lui David” pentru Fecioară, am răspuns la întrebare; dacă le luăm pentru Iosif, prin Iosif avem același răspuns, anume că Iisus era din neamul lui David. Dacă Iosif era „din casa și din neamul lui David”, apoi *Legea* îl silea să nu ia femeie din altă casă și din alt neam, ci din acela din care era și el.

– Dar dacă a călcat *Legea*?

– Ca să nu spui asta, Matei ți-o ia înainte, mărturisind că Iosif era drept (*Matei* 1:19); iar odată ce îi cunoști fapta bună, știi că n-a călcat *Legea*. Ar fi putut oare să calce *Legea*, fiind mînat de plăcere, un bărbat atît de iubitor de oameni și atît de lipsit de patimă ca Iosif, care, chiar silit de bănuială, nu a voit s-o pedepsească pe Fecioară? Omul care s-a ridicat cu mintea mai presus de *Lege* – căci hotărîrea de a o lăsa pe Fecioară întru ascuns era hotărîrea unui om care s-a ridicat cu mintea mai presus de *Lege* – ar fi putut săvîrși oare o faptă împotriva *Legii*, mai ales atunci cînd nici o pricină nu-l silea? Deci din cele spuse se vede că Fecioara era din neamul lui David. Dar neapărat trebuie să spun acum pentru care pricină evanghelistul n-a făcut genealogia Fecioarei, ci pe a lui Iosif.

– Pentru ce?

– Nu era obiceiul la Iudei să se facă genealogia femeilor. Deci – ca să țină obiceiul iudaic și să nu pară că de la primele cuvinte ale evangheliei nu spune adevărul, și pentru a ne-o face cunoscută totuși pe Fecioară – evanghelistul i-a trecut sub tăcere pe strămoșii ei și a făcut numai genealogia lui Iosif. Dacă ar fi făcut genealogia Fecioarei, ar fi dat să se creadă că aduce înnoiri, iar dacă l-ar fi trecut sub tăcere pe Iosif, nu i-am fi cunoscut pe strămoșii Fecioarei. Deci – ca să aflăm cine era Maria, din ce neam se trage, și totuși să nu strice obiceiurile – Matei a făcut genealogia logodnicului ei și a arătat că era din casa lui David. Odată dovedit că Iosif se pogoară din casa lui David, este arătată și aceea că și Fecioara este tot din aceeași casă, din pricină că dreptul Iosif n-ar fi suferit – așa cum am spus – să se logodească cu o femeie din altă casă și din altă familie. Este însă și o pricină mai tainică pentru care au fost trecuți sub tăcere strămoșii Fecioarei. Dar nu-i timpul să descopăr aceasta acum, pentru că sînt multe de spus.

De aceea, oprind aici cuvîntul despre cele cercetate pînă acum, să țineți bine minte cele ce v-am spus. De pildă: pentru ce în genealogie a fost pus David înaintea lui Avraam, pentru ce Matei și-a numit evanghelia „cartea nașterii”, pentru ce a spus „a lui Iisus Hristos”; pentru ce nașterea Lui este și la fel, dar și altfel cu a oamenilor; pe ce dovezi ne întemeiem că Maria este din casa lui David, pentru ce a făcut Matei genealogia lui Iosif și au fost trecuți sub tăcere strămoșii Mariei. Dacă veți ține minte toate răspunsurile la aceste întrebări, îmi veți da mai mult curaj să merg mai departe; dar, dacă le veți disprețui și le veți scoate din sufletul vostru, atunci voi pregeta să mai vorbesc de celelalte. Nici plugarul nu vrea să mai semene un pămînt care i-a stricat semințele. De aceea, vă rog să țineți minte ce v-am spus. Căci grija de astfel de lucruri va aduce sufletului vostru un mare și mîntuitor bine. Îngrijindu-ne de acestea, vom putea să plăcem lui Dumnezeu; vom avea gurile noastre curate de ocări, de cuvinte de rușine și de defăimări, pentru că cercetăm cuvinte duhovnicești; vom fi de temut și demonilor, pentru că limba noastră este înarmată cu astfel de cuvinte; în sfîrșit, vom atrage asupra noastră și mai mult harul lui Dumnezeu, pentru că privirea noastră va fi și mai pătrunzătoare. [...]

Cuvîntul al III-lea

I

„Cartea nașterii lui Iisus Hristos, fiul lui David, fiul lui Avraam”

(*Matei 1:1*)

Iată, aceasta e a treia cuvîntare și încă n-am răspuns la toate întrebările puse de primele cuvinte ale evangheliei lui Matei. Așa că nu în zadar spuneam că acest început cuprinde gânduri foarte adînci. Haide așadar să vorbim astăzi de cele rămase încă nelămurite.

– Ce vom căuta să aflăm acum?

– Pentru care pricină se face genealogia lui Iosif, odată ce el nu a adus nimic la nașterea lui Iisus Hristos? O pricină am arătat-o în cuvîntarea de mai înainte. Trebuie să arăt și o alta, mai tainică, mai greu de spus prin cuvinte decît cea dintîi.

– Care-i aceasta?

– Dumnezeu nu voia să arate Iudeilor, înainte de naștere, că Hristos Se va naște din Fecioară. Să nu vă tulburați din pricina unui răspuns atît de ciudat. Răspunsul nu-i al meu, ci al sfinților noștri părinți, al acelor bărbați minunați și vestiți. Dacă Domnul a umbrat dintru început multe fapte ale mîntuirii noastre, numindu-Se pe Sine „Fiul omului”, și nici nu ne-a descoperit cu totul de-o-ființa Lui cu Tatăl, pentru ce te minunezi dacă a umbrat deocamdată și nașterea Sa, cînd urmărea ceva mare și minunat?

– Dar ce lucru minunat urmărea?

– Voia s-o scape pe Fecioară, s-o ferească de bănuiala cea rea. Dacă Iudeii ar fi știut aceasta dintru început, printr-o fîlcuire greșită a cuvintelor *Scripturii*, ar fi osîndit-o pe Fecioară pentru preacurvie. Dacă s-au purtat cu nerușinare față de alte fapte ale Domnului, despre care de multe ori aveau și pilde în *Vechiul Testament* – de pildă, Îl numeau „îndrăcit” cînd izgonea dracii din oameni, Îl socoteau potrivnic lui Dumnezeu cînd îi vindeca pe bolnavi Sîm-

băta, cu toate că și mai înainte Sîmbăta fusese călcată de multe ori – ce n-ar fi zis dacă li se spunea că Hristos Se va naște din fecioară? Se puteau întemeia pe toată istoria, care nu avea nici un fapt de acest fel. Dacă Iudeii Îl numeau pe Domnul lor „fiul lui Iosif” (*Ioan* 1:45, 6:49), după ce făcuse atîtea minuni înaintea lor, cum ar fi putut crede că S-a născut dintr-o fecioară înainte de facerea acestor minuni? Pentru aceasta deci a făcut genealogia lui Iosif și a logodit-o și pe Fecioara cu Iosif. Căci – dacă Iosif, bărbat drept și minunat – a avut nevoie de multe mărturii pînă să creadă în ceea ce se săvîrșise (a avut nevoie de înger, de vedenie în vis, de mărturiile proorocilor), cum ar fi putut oare Iudeii primi acest lucru, cînd ei erau suciți, stricați și vrăjmași ai lui Hristos? Cumplit i-ar fi tulburat această faptă nouă și străină, despre care nu auziseră să se mai fi întîmplat vreodată pe vremea strămoșilor lor. Cel care e încredințat că Iisus este Fiul lui Dumnezeu nu mai pune la îndoială nici nașterea Sa din fecioară; dar cel care-L socotește pe Iisus un înșelător, un potrivnic al lui Dumnezeu, cum să nu se tulbure și mai mult de nașterea din fecioară, cum să nu se întărească și mai mult în bănuiala sa? De aceea, nici Apostolii nu vorbesc îndată la început de nașterea din fecioară, ci vorbesc mai mult și mai des de învierea Domnului, pentru că istoria poporului evreu le dădea nenumărate pilde de înviere, cu toate că nu era nici o asemănare între aceste învieri și învierea lui Iisus. Apostolii vorbesc deci rar de nașterea din fecioară, dar nici Maica Lui n-a îndrăznit să dea pe față nașterea Lui minunată! Iată ce spune Fecioara chiar Fiului ei: „Iată, eu și tatăl Tău Te căutăm” (*Luca* 2:48). Dacă s-ar fi bănuit că nu era fiul lui Iosif, atunci n-ar mai fi fost socotit nici fiu al lui David, iar de aici s-ar fi născut și alte multe rele. De aceea, nici îngerii nu vorbesc altora de nașterea Lui din fecioară, ci numai Mariei și lui Iosif; păstorilor le bine-vestesc nașterea, dar nu le vorbesc de felul nașterii (*Luca* 2:10-12).

II

– Pentru care pricină evanghelistul, cînd a amintit de Avraam, a spus: „Avraam a născut pe Isaac, și Isaac a născut pe Iacov” (*Matei*